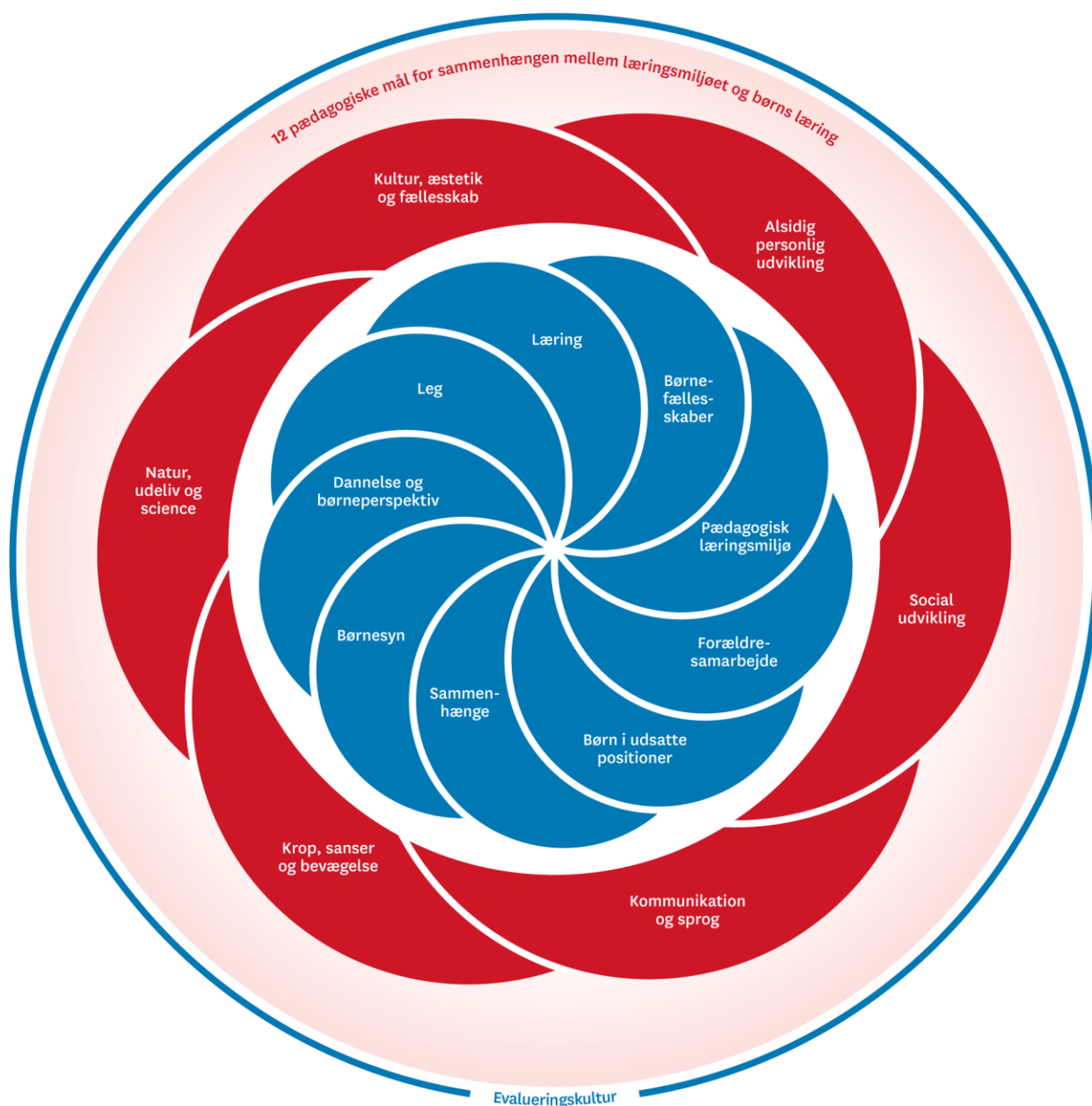


# Pædagogisk læreplan for Distrikt Nord – Munkebo Børnenes By 0-6 års området 2024



# Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan



Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

---

## Hvem er vi?

---

Børnenes By er en dynamisk og bæredygtig organisation, der bygger på faglighed, samarbejde, tillid, ansvarlighed og selvstændighed.

Vi fungerer som en samlet enhed. Gennem tydelig ledelse, fagligt stærke teams og selvledende medarbejdere skaber vi et solidarisk fællesskab, hvor vi har den pædagogiske kerneopgave i fokus. Vi organiserer løsningen af opgaven bedst muligt. Vi arbejder i en hverdagspraksis, som understøtter trivsel, udvikling, dannelse og læring samt skaber rum til udfoldelse og forskellighed.

### **Distriktet**

Munkebo er et naturskønt byområde med ca. 5000 indbyggere. Byen ligger naturskønt med vand på flere sider. Byen har også det store havneområde Lindø Port Of Odense som nærmeste nabo.

Børnenes By er en kommunal distriktsinstitution, beliggende på Lindøalléen 77-79 i Munkebo med 1 børnehus, der huser vuggestue og børnehave.

Alle steder er der dejlige grønne udeområder, og vi ligger tæt på Munkebo Multipark som rummer både naturområder og legemiljøer.

Vi er normeret til ca. 49 børn i Vuggestuen i alderen 0-3,1 år. Børnehaven er normeret til ca. 150 børn i alderen 3,1-6 år med en §4 gruppe, som er en integreret del af den pædagogiske praksis.

Vi har ca. 48 medarbejdere ansat.

### **Organisering**

Vi er organiseret med en distriktsleder, en pædagogisk leder for 0 – 3 års området og en pædagogisk leder for 3 – 6 årsområdet. Derudover har vi ansat en sekretær 12 timer om ugen.

Vi har en forældrebestyrelse, hvor medarbejdere og pædagogiske ledere deltager.

Personale og arbejdsforhold behandles i MED udvalget, der består af TR for BUPL, PMF og FOA samt AMR.

TRIO afholdes med deltagelse af TR for BUPL, PMF og FOA, AMR samt pædagogiske ledere.

Vi afholder personalemøder løbende gennem året. Derudover er der løbende stuemøder for alle grupper på skift.

## Fysiske rammer

Børnenes By åbnede dørene 1. maj 2022 til en spritnyt bæredygtig integreret institution. Børnenes By har en vuggestueafdeling og en børnehaveafdeling. Vuggestuen tilsluttede sig børnehaven i Columbus' gamle lokaler oktober 2022. Vuggestuen er fuldt renoveret.

I forbindelse med byggeriet af Børnenes By er der ligeledes etableret en legeplads med gode rammer og muligheder til at understøtte børnenes leg.

---

## Pædagogisk grundlag



---

Det pædagogiske grundlag er de centrale pædagogiske begreber, principper og værdier vi bruger, når vi planlægger og udvikler det pædagogiske arbejde – og det pædagogiske hverdagsliv.

I Børnenes By har vi et vedvarende fokus på vores børnesyn, på etablering af børnefællesskaber og legens altafgørende betydning for børns udvikling, trivsel, dannelse og læring. Ydermere har vi fokus på at udvikle og etablere hverdagspraksis og læringsmiljøer, ved kontinuerligt at arbejde med aktionslæring, evaluering og reflektiv praksis.

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Alle børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

På de følgende sider beskriver vi hvordan vi i hverdagen inddrager det pædagogiske grundlags indholdstemaer via overordnede praktiske eksempler og pædagogiske refleksioner.





---

## **Børnesyn**

Det pædagogiske personale og ledelsen i Børnenes By, skal skabe organisatorisk rammer og et pædagogisk læringsmiljø, så børnene hver dag oplever nærhed, dannelse, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Vi skal udvikle inkluderende læringsmiljøer med udgangspunkt i børnenes egne perspektiver og forståelser.

Børnenes By, er børnenes institution, og når vi beslutter, udarbejder rammer og ændrer i en etableret struktur, bestræber vi os altid for at gøre dette med udgangspunkt i et børneperspektiv. Det gode børneliv er et liv med plads, tid og ro til at være barn og med et nært og tillidsskabende pædagogisk personale, som giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.

Vores børne- og menneskesyn, er båret af en forståelse af, at alle børn er unikke personer med hver deres særlige forudsætninger, behov og potentialer. Vi støtter børnene i deres mulighed for at handle aktivt i eget liv og giver børnene mulighed for at skabe deres eget liv afhængigt af individuel robusthed og kompetencer. Vi benytter os af en anerkendende strategi i møde med hhv. børn og forældre. Børnene betragtes som kompetente og selvstændige, samtidig med, at de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale. Det betyder, at vi eksempelvis respekterer børnenes valg af relationer og italesætter det gode i både børn og forældre.

Børn og forældre skal kunne mærke og se vores børnesyn, hvorfor vi er opmærksomme på at være gode rollemodeller og skabe et pædagogisk miljø båret af glæde, omsorg og humor i personalegruppen.

## **Dannelse og børneperspektiv**

Vi er vejledere og rollemodeller for det enkelte barn, børnegruppe samt forældregruppe. Det er os, der er ansvarlige for, at rammerne og hverdagen her i Børnenes By har det indhold, den atmosfære og de udfordringer, som er med til at fremme barnets trivsel og

udvikling. Når vi skaber gode og trygge rammer, får børnene tillid til os og oplever, at de kan stole på os, og at vi holder af at være sammen med dem. Det er vores ansvar at have øje på børnenes behov og dermed støtte, guide og hjælpe dem til de udfordringer, de står overfor.

Vi er opmærksomme på det enkelte barn og hele gruppens behov. Vi diskuterer og udvikler vha. af aktionslæring, Hjernen og Hjertet, temabaseret pædagogik og daglige refleksioner på både personale- og stuemøder. Vi gør os overvejelser ang. børnegruppens sammensætning, børnenes trivsel og udvikling, samt forholder os til hverdagslivets udfordringer og dilemmaer, og får skabt en struktur og konkrete aktiviteter, som passer til børnenes behov. Vi er organiseret i små læringsgrupper, hvor alle har en funktion/rolle i grupperne. I hverdagen lærer vi børnene at lytte til hinandens meninger og synspunkter. Vi lytter til børnene og bygger videre på deres initiativer. Vi lærer børnene, at de har en værdi i sig selv og har derfor ret til at være forskellige og udvikle sig i forskellige tempi. Vi er ambitiøse i vores målsætning om at være med til at udvikle børn som er empatiske, demokratiske og livsduelige mennesker. Derudover er vi opmærksomme på hvor stor betydning vi har når vi bruger os selv som rollemodeller i samværet med børnene, for på denne måde at være med til at skabe forståelse og mening i børnenes liv.

I forskellige hverdagssituationer er vi tæt på børnene, har øjenkontakt og samtale med fokus på dét børnene er optaget af – og hjælper barnet med at sætte ord på de følelser vi kan se barnet har. Dette kunne være i eksempelvis; ved måltider, i skiftesituationer, konfliktsituationer og i mindre grupper. Vi forsøger at tilrettelægge en hverdag hvor der er en stor grad af kontinuitet af voksne i kontakten med børnene, og vi er opmærksomme på vores positionering i hverdagspædagogikken – hvad enten det drejer sig om leg og aktiviteter på legepladsen eller aktiviteter indendørs. I forbindelse med aktiviteter er vi opmærksomme på om børnene har medbestemmelse i grupperne. Vi anerkender børnenes perspektiver og handlinger. Vi følger op på disse og handler på dem. Derudover er vi opmærksomme på at spørge ind til barnets oplevelse vha. åbne spørgsmål og ved med vores kropssprog og mimik at vise, at vi er engagerede. Dette understøttes af gestikulationer, stemmeleje, baby tegn, visuel kommunikation, struktur og guidning.

## **Leg**

I Børnenes By har legen en værdi i sig selv, og udgør en væsentlig del af børnenes hverdag.

Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Børnenes leg giver dem mulighed for at være i fordybelse i lege og samvær med kammerater på forskellige alderstrin, og herigennem udvikler de fantasi, kreativitet, sprog, motorik, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Det er en vigtig del af deres almene dannelse at lege da børn bl.a. oplever, erfarer og finder egne løsninger på konflikter og dilemmaer.

For at understøtte, at alle børn har mulighed for at være aktive deltagere i leg, tilstræber vi medbestemmelse og inddrager børnene i varierende aktiviteter ud fra deres forudsætninger.

Vi er nysgerrige på børnenes samspil med hinanden.

I Børnenes By positionerer de voksne sig i legen inde og ude. Dvs. i legen indgår de voksne bevidst i børnenes leg med forskellige roller:

**Tilskueren** anerkender og er medlevende observatør i legen.

**Regissøren** supporterer med materialer, rekvisitter og lege idéer på børnenes initiativer.

**Legekammeraten** deltager aktivt i legen på børnenes præmisser.

**Legelederen** deltager aktivt i at udvikle legens handlingsforløb gennem kreative input, introduktion af nye rekvisitter mv.

Vi forsøger at give børnene et fysisk og psykisk miljø, der tilbyder dem mulighed for at udforske, udbygge og udvikle legen. Dette gælder både den rolige, vilde og risikofyldte leg. Vi vil understøtte et miljø, hvor leg og fantasi har gode vilkår.

Vi definerer risikofyldt leg som en spændende og udfordrende leg, hvor vi lader børnene udforske deres egen grænser med fokus på nærmeste udviklingszone. De oplever succes ved at kunne noget som de ikke kunne før. De voksne er tæt på i denne leg og er bevidste om, hvordan vi taler med og om risikofyldt leg.

Vi er opmærksomme på ikke at begrænse børn i deres leg, hvilket kræver at vi er opmærksomme på ikke at ødelægge legen og at vi må indordne os på legens præmisser, men også at legen i andre situationer skal hjælpes hensigtsmæssigt videre.

Vi understøtter de af vores børn, som er i udsatte positioner ved at være at være tæt på i deres leg. Ved at være tydelig omkring vores positionering, vil børnene opleve tryghed og forudsigelighed.

I legen har vi generelt fokus på det enkelte barns udviklingszone, og vi skaber fællesskaber på tværs for at gøre børnene opmærksomme på hinanden – dette kunne eksempelvis være i forbindelse med ture ud af huset, på tværs af grupper, rammesat leg mv.

Kerteminde Kommunes Børn, Familie og Dagtilbud har udarbejdet Kernefortællingen, som fortæller en historien om at børnenes leg, er vejen til deres trivsel, læring og dannelse. Det er vigtige skridt på vejen mod at blive livsduelige verdensborgere, og vi tror på, at gennem legen læres livet.



Samarbejdet mellem forældre, personale og ledelse i Kerteminde Kommunes Børn, Familie og Dagtilbud er afgørende for, at børnene trives.

Vi arbejder i Børnenes By dynamisk med kernefortællingen

## **Læring**

Vi arbejder med læring hele dagen. Vi forstår læring som en helhedsorienteret proces og vi bestræber os på at skabe et miljø, der inspirerer og udfordrer børnenes forskellige kommunikationsformer. Det betyder, at den undrende, spørgende og eksperimenterende tankegang hos de nærværende voksne er integreret i det daglige pædagogiske arbejde, hvad enten vi befinder os i en af dagens mange rutiner, er midt i en planlagt aktivitet eller deltager i en spontant opstået leg.

I Børnenes By skaber vi læringsmiljøer hele dagen, og vi har valgt at skærpe vores opdeling i mindre grupper yderligere, således at vi kan arbejde fokuseret med temaer, læringsmiljøer og udvikling af børnenes kompetencer.

I bestræbelsen på at tilrettelægge det pædagogiske læringsmiljø så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring, tilrettelægger vi aktiviteten efter den børnegruppe vi har. Derudover positionerer vi os efter de børn som har behov for ekstra opmærksomhed, og støtte af den voksne og vi møder børnene på det udviklingstrin de er på, så de får en succesoplevelse.

Vi forsøger at skabe rum/områder, hvor vi kan udføre aktiviteter uden forstyrrelser, for at skabe fordybelse og læring for børnene. Vi forsøger at arbejde med fleksible læringsrum – også udendørs med plads til at være nærværende og fordybet og vi justerer planlægningen så den kan ændres efter børnene og det som de er optaget af lige nu.

## **Børnefællesskaber**

Børn lærer især i samspillet med de øvrige børn. Det er i samspillet med de øvrige børn, at barnet erfarer sig selv, og samtidig udgør de andre børn og de etablerede børnefællesskaber et socialt og kulturelt fællesskab, som er altafgørende for barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring. Relationer og venskaber er afgørende, hvis barnet skal opleve at høre til og være en del af fællesskabet. De voksne er væsentlige samarbejdspartnere i at skabe positive børnefællesskaber, og har ansvar for at alle børn hver eneste dag indgår i varierende legefællesskaber. Dette gør vi eksempelvis når vi er aktive i legene sammen med børnene, eller når vi lærer børnene at lege (hos os har vi børn hvor dette er nødvendigt), eller guider til hvordan barnet kan få en funktion eller en rolle i en given leg. Når vi voksne er aktive deltagere i legen, er vi opmærksomme på de voksnes positioner i legen og i fællesskabet. Denne positionering handler om at være hhv. foran, ved siden af og bagved i legene.

Via vores aktivitetsgrupper, forpligtende og uforpligtende fællesskaber får børnene mulighed for at etablere venskaber på tværs af alder, køn, og kultur. Vi inddrager forældrene, og går i dialog med forældrene omkring fællesskaberne.

Vi arbejder på tværs af stuer for at styrke venskaber og aldersgrupper og er opmærksom på at styrke relationerne børnene selv danner.

---

## Pædagogisk læringsmiljø



---

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23***

---

### Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi arbejder med læring hele dagen. Vi forstår læring som en helhedsorienteret proces. Hvor, hvad og hvordan barnet lærer, er afhængigt af barnets historie, erfaring, viden og den kontekst, det befinder sig i lige nu. Det er vores opgave at skabe et anerkendende læringsmiljø, som tager udgangspunkt i barnet. Børnenes nysgerrighed anerkendes som grundlag for læring. Børnene udfordres og der gives tid til fordybelse og udforskning. Børnene stimuleres til at søge og selv skabe viden. Vi ser

på børnegruppens behov og afprøver nye og andre tiltag. Meget af vores legetøj er desuden i børnehøjde for at facilitere børnenes lystbetonede aktiviteter.

Fremadrettet kan vi gøre endnu mere for at give alle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer, ved at være opmærksom på institutionens fysiske indretning og have et større fokus på læringsmiljøer, hvor alle kan indgå i fællesskaber.

I forhold til vores børn i udsatte positioner, justerer vi i læringsmiljøet, således, at alle børnene kan agere indenfor konkrete rammer. Vi samarbejder med tværfaglige faggrupper, for at udvide læringsmiljøet, og endelig justerer vi regler og tid afhængigt af hvilke børn, som deltager i den konkrete aktivitet.

---

## Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25***



---

## Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Det er et fælles voksen-ansvar, at børnene trives, og af samme grund ser vi forældrene som de vigtigste personer i børnenes liv. Vi har fokus på at have positive forventninger til alle forældre, og skabe et tæt forældresamarbejde, da trygge forældre forplanter sig til børnene og giver trygge børn. Trygge børn er afsættet for al trivsel, udvikling, sundhed og læring. Vi tilstræber daglige dialoger med forældrene omkring barnets adfærd, og er nysgerrige på hvad forældrene ser og oplever derhjemme. Forældresamarbejdet er særlig vigtigt i forhold til børn i udsatte positioner. Vi er opmærksom på at skabe tillid mellem forældrene og personalet, ved gode dialoger og gode historier, således der også er plads til de mere sårbare samtaler.

Vi afholder obligatoriske opstartssamtaler og skoleparathedssamtaler. Vi skaber visuel kommunikation via billeder, dagssedler (som forældrene kan snakke videre med deres børn om hjemme) og AULA. Vi har varierende forældrearrangementer i løbet af året, samt forældre Kaffe. Vi husker humoren sådan, at forældrene også kan komme til os med humoristiske indspark og oplevelser hjemme. Vi anvender Hjer-

nen og Hjertet og de konkrete fokuspunkter vi aftaler ved forældresamtaler. Vi oplever forældrene er glade for vores rådgivning og vejledning og for de tiltag vi har gjort i forhold til lige præcis deres barn.

Vi opfordrer gerne forældrene til at bidrage med private legeaftaler, da vi kan se, at dette har en positiv effekt på børns sociale relationer.

---

## Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”



***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26***

---

## Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi er opmærksom på dem, der har svært ved eller undgår at indgå i børnefællesskaber. Vi arbejder på at sikre, at vi har blik for *alle* børn, også de af børnene som er i periferien af børnefællesskabet. Dette gør vi ved at få børnene delt op, så alle har en primær gruppe. Vi bliver opmærksomme på hvilke betingelser, der ligger til grund for, at barnet er i periferien og tager vores afsæt i dette. Er det trivsel, træthed, sproglige eller motoriske udfordringer eller noget helt andet, som er årsagen til, at barnet trækker sig. Vi skaber rum for faglige drøftelser omkring årsagen til, at barnet er i en udsat position. Vi prøver at sætte børnene sammen på tværs af grupper/stuer, for på denne vis, at give barnet en mulighed for at få fællesskaber/relationer med andre. Vi gør os nogle pædagogiske overvejelser om lade barnet starte i den rigtige gruppe fra starten af, fremfor at barnet starter på den stue hvor der er plads.

Børn i udsatte positioner kan være mange ting, det kan både være barnet der har svært ved at lege med de andre, men også barnet der kommer fra et hjem hvor forudsætningerne til trivsel ikke er som i andre hjem. Vi har et stærkt samarbejde med andre faggrupper som fx. PPR for at få de bedste redskaber til børnene.

Som medarbejdere er det ikke blot vores opgave, at et barn skal passe ind i et fællesskab. Vi skal have fællesskabet til at tilpasse sig barnet. Det er ikke nok, at et

barn er tilstede i gruppen. Barnet skal føle, at det bidrager med noget til gruppen. Vi arbejder derfor meget med inklusion af børn i udsatte positioner. Vi skal have øje for deres styrker og interesser, sådan at også disse børn inkluderes i fællesskaber de trives og udvikles i. I daglig praksis vurderer vi løbende fordybelses/lærings grupperne, således det enkelte barn oplever tryghed, trivsel, dannelse, læring og udvikling.

Opsummerende handler hverdagslivet som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner, udfordres og oplever mestring i forbindelse med lege og aktiviteter.

I Børnenes By har vi en §4 indsats. Indsatsen er for børn i alderen 3 – 6 år som er visiteret ind til tilbuddet. §4 børnene har et udtalt behov for en særlig tilrettelagt pædagogisk indsats. Formålet med indsatsen er, at børnene udvikler sig så de kan inkluderes og kan indgå på almindelige vilkår i den daglige pædagogiske praksis i børnehaven.

---

## Sammenhænge

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”



***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27***

---

## Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi har et meget positivt samarbejde med Munkebo skole – et samarbejde som stadig er i udvikling. Børnene besøger skolen det sidste år inden skolestart, og indskolingslærerne besøger ligeledes vores to skolegrupper inden skolestart. De af vores børn som er tilknyttet vores tværfaglige PPR-afdeling, afholder overleveringsmøde med skolen, hvor forældrene til disse børn også deltager. Vores øvrige skolegruppe-børn overleveres ved et andet møde med indskolingens medarbejdere – her særligt de kommende 0. klasses lærere.

Vi systematisk med de kommende skolebørn og stiller højere krav til dem ift. bl.a. selvhjulpenhed og krav om aktiviteter de **skal** deltage i og aktiviteter de **kan** deltage i.

I løbet af året inviterer vi til forskellige arrangementer på Munkebo Skole. Forældrene bliver inviteret til infomøder i børnehaven og skolen, hvor både skolens og børnehavens medarbejdere deltager.

### **Overgange i øvrigt:**

Som en del af alle øvrige overgange, bruger vi Hjernen og Hjertet som redskab.

### **Overgang fra dagpleje/vuggestue til børnehaven:**

Ved behov afholdes der et overleveringsmøde, men alle tilbydes opstartssamtale.

Før barnet starter kommer det på besøg med dagplejer/vuggestue for at se de nye rammer med en kendt voksen. Den voksen som er primær på barnet under opstarten i børnehaven, besøger ved behov dagplejen/vuggestuen for at møde barnet i kendte rammer, før det starter.

Da vi er en integreret institution har vi børnehaven og vuggestuen rig mulighed for at besøge hinanden og gøre barnets opstart mere tryk dvs. at vuggestuen vil gå hyppigt på besøg inden overgang til børnehaven. Desuden får vi skriftlige overgangsbeskrivelser fra hhv. vuggestuen/dagplejen i Hjernen og Hjertet.



## Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

---

### Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29***

---

Vi ser gerne, at Børnenes By bliver stærkere forankret i lokalområdet, og at vi yder vores bidrag til dette. Samtidigt vil vi gerne invitere lokalområdet ind i Børnenes By. Vi har brug for alle gode kræfter i Munkebo. Det gælder foreninger, erhvervsliv, skolen og andre kommunale samarbejdspartnere og mange flere. I de kommende år vil vi meget gerne afsøge muligheder for at skabe nye forbindelser og styrke samarbejdet i lokalsamfundet yderligere.

Vi arbejder fx tæt sammen med Munkebo Skole om børns overgang til skolen. Det tætte samarbejde gør, at vi også på andre områder har gode samarbejdsrelationer. Vi afholder f.eks. fælles forældremøder, ledergruppen i de 2 institutioner mødes løbende, vi havde skolelederen i ansættelsesudvalget, da vi skulle ansætte ny pædagogisk leder og vi låner lokaler af hinanden. Derudover har vi løbende elever fra skolen i praktik hos os.

Vi bruger Munkebo Bibliotek til de traditionelle lån af bøger. Biblioteket afholder forskellige typer af arrangementer som f. eks. film for helt små børn. De arrangementer besøges ofte af hele Børnenes By.

Vi er nærmeste naboer til Lindhøj Plejecenter og hvert år inviteres vi til Fastelavn og tøndeslagning på plejecentret. Vores børn synger sange for beboerne, som har stor fornøjelse af besøget. Det har vores børn også.

Munkebo Kirke inviterer Børnenes By til julearrangementer med historiefortælling og sange.

Vi tager også på ture i Fjord og Bælt centeret.

---

## Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30***

---

### Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnenes By er bygget af sunde og miljørigtige materialer og danner de arkitektoniske rammer for en rummelig hverdag hvor mange oplevelser og praktiske gøremål sætter dagens program for børnene. Vores afsæt er at arbejde med “Bæredygtighed i Børnehøjde”. Der bliver blandt andet brugt materialer som er nedbrydelige og/eller kan genanvendes ligesom der naturligvis er fokus på lavt energiforbrug og miljøvenlighed. Derudover har vi gjort os detaljeorienterede overvejelser omkring indre rum, lys, godt indeklima (frisk luftudskiftning) og en lydæmpende akustik. Endelig er vi optaget af at skabe rum, som inviterer barnet indenfor, med eksempelvis en rumopbygning, som tydeligt illustrerer (i børnehøjde), hvad rummets funktion kan være.

Vi vil skabe rum der er indrettet og udført så børn både kan søge mod fællesskabet, i mindre grupper og trække sig fra fællesskabet. Læringsrum med mulighed for ro og fordybelse, hvor der er så lidt gennemgang som overhovedet muligt. Vores fællesarealer har vi en vision om, at de skal kunne transformere sig til fordybelsesrum med plads til bevægelse, konstruktion, sprog, musik og science.

---

## De seks læreplanstemaer



## Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”



***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37***

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

### **Vuggestue:**

På 0-3 års området, er der mange dagligdags rutiner hvor vi ser muligheden for at arbejde med børns egne læreprocesser. Her er der er tid til gentagelser at øve sig, udvikle sig og lære. Vi skaber rammerne for de fælles læreprocesser i rutinerne, med fokus på, hvad børnene kan lære at hjælpe hinanden med, og at blive nysgerrige på hvad de kan lære af hinanden i børnefællesskabet.

Vi arbejder med bevidstheden om at børn lærer af nærværende og engagerede voksne der har tid til at understøtte det enkelte barn i leg, læreprocesser og børnefællesskaber.

I små grupper, følger vi dagens rutiner hvor børnene er deltagende i f.eks. borddækning og oprydning efter maden. Børnene har opgaver der svarer til deres alder

og udviklingstrin. Når opgaverne er kendte, lærer børnene af hinanden i en hverdag der understøttes af nærværende og anerkendende voksne.

Legen hos det helt lille barn er samtidigt udvikling af den alsidige udvikling. I garderoben, og på badeværelset bliver det at lege med lynlåsen i jakken, pjaske med vandet i badeværelset til kompetencer. Vi bruger de små læringsrum i dagligdagen til leg og udfoldelse. Børnene får med fingre og med gaffel lov til at spise deres mad selv, og i mødet med konsistens og det sanselige i at røre ved maden, udvikler børnene lyst og kendskab til deres egen sult og mæthedsfornemmelse.

### **Børnehavn:**

Det læringsmiljø som vi medarbejdere etablerer skal støtte børns engagement og deltagelse, så børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd. Når børnene indgår i relationer med betydningsfulde andre, som passer på dem og værdsætter dem udvikler de engagement.

Vi laver små læringsgrupper med børnene, som ikke er de samme hver gang. Børnene bliver sammensat ud fra kriterier omkring alder, køn og at det ikke altid er de bedste venner som skal være sammen. På denne vis håber vi, at børnene får øje på hinanden. De små læringsgrupper inviterer børnene til at komme og udfolde sig i konkrete læringsmiljøer, som fx dukkekrog, kroge med biler og togbaner, motorikbaner, konstruktionslege omkring klodser og magneter. Vi støtter op om at børnene kan vælge legekammerater til og fra i en leg, og hjælper de af børnene som eksempelvis bliver afvist i legen. Dette gør vi enten ved at hjælpe det afviste barn med forslag til hvad barnet kan tilføre legen eller opfordrer barnet til at finde en anden leg at indgå i.

Vi skaber en hverdagsrutine som er overskuelige for barnet. Dette gør vi ved at være opmærksomme på barnets udviklingszone og sætte vores krav herefter. Vi anerkender barnet for dets tanker, idéer og følelser, og viser barnet, at det er en vigtig brik i gruppens puslespil. Vi giver barnet medindflydelse på sin hverdag og lader dermed barnet mærke, at det spiller en vigtig rolle i fællesskabet på stuen/i børnehaven.

Vi skaber læringsmiljøer hvor barnet får lyst til at gå på opdagelse og blive inspireret til leg og aktivitet alene eller sammen med andre børn. Dette gør vi ved at lade legetøj og kreativt materiale være tilgængelig for barnet.

## Social udvikling



”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39***

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

### Vuggestue:

Det læringsmiljø som det pædagogiske personale etablerer skal give muligheder for, at alle børnene får skabt gode relationer og venskaber og det pædagogiske personale støtter børnene i at opdage nye potentielle legekammerater. Børn udvikler sig sammen med andre børn, og det er vores opgave at sørge for at veksle imellem vokseninitierede, igangsatte aktiviteter, hvor vi holder aktiviteten i gang og udvikler den til den børneinitierede leg, hvor barnet støttes i at udforske nye lege. De af vores børn som har vanskeligt ved at indgå i sociale relationer skal have vores hjælp til at aflæse, kontakte og indgå i relationer med de øvrige børn. Det er centralt, at det pædagogiske personale møder børnene med positive forventninger

og styrker børnene i deres egen leg. Vi skal sørge for, at det læringsmiljø vi er med til at skabe, inviterer til leg og socialt samvær.

Det sociale samspil med andre mennesker hos det helt lille barn, foregår i små trygge rammer. I dagplejen oplever barnet hver dag den samme voksne, og de samme børn, og for at udvikle sociale kompetencer mødes de enkelte dagplejere til gymnastik i hallen, og hos hinanden med aktiviteter i haven, hvor børnene kan udvikle sociale relationer, spejle sig i andre børns leg, og øve sig i de større fællesskaber de vil møde i børnehaven.

I vuggestuen arbejdes i mindre grupper, som tilrettelægges ud fra alder, kompetencer og udvikling. Der arbejdes med aktiviteter, hvor gruppen samles om f.eks. sange hvor alle børns navne bliver sunget. Der arbejdes med temaer der udfoldes i genkendelige, såvel som nye aktiviteter.

### **Børnehavn:**

Det læringsmiljø som vi medarbejdere etablerer skal give muligheder for, at alle børnene får skabt gode relationer og venskaber til andre af børnene. Vi hjælper børnene med at opdage nye potentielle legekammerater. Børn udvikler sig sammen med andre børn, og det er vores opgave at sørge for at veksle imellem vokseninitierede, igangsatte aktiviteter, hvor vi holder aktiviteten i gang og udvikler den. De af vores børn som har vanskeligt ved at indgå i sociale relationer skal have vores hjælp til at aflæse, kontakte og indgå i relationer med de øvrige børn. Det er centralt, at vi voksne møder børnene med positive forventninger og styrker børnene i deres egen leg. Vi skal sørge for, at det læringsmiljø vi er med til at skabe, inviterer til leg og socialt samvær. Vi støtter børnene i at fortælle om sine følelser. Vi har følelsesbolde, hvor vi viser og snakker med børnene om forskellige følelser. (trist, sur, glad, ked af det, vred mv.) Vi hjælper og guider barnet i forbindelse med sociale udfordringer, og arbejder målrettet med at lære barnet at vente på tur. Overordnet set, er det vores mål, at børnene lærer at udvise respekt og tolerance for de øvrige børn, og en forståelse for at der findes andre måder at gøre tingene på end deres egen.



---

## Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”



***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41***

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

### Vuggestue:

Som fagligt personale er vi bevidste om at være barnets sproglige rollemodel. Vi er opmærksomme på vores tonering i sproget, at møde barnets spørgsmål med anerkendelse og et sprogbrug det forstår. Vi er opmærksomme på at spejle barnet i sproget, og hjælpe med at oversætte barnets lyde og pludre til ord.

En aktiv del af barnets sproglige udviklinger ligger hos os i at anvende babytegn, som et af de første aktive deltagelsesmuligheder barnet har. Med simple tegn giver vi barnet mulighed for at give udtryk for ønsker og behov. Vi understøtter det

talte sprog med tegn, og anvender tegnene i hele vuggestuetiden. På denne måde, støtter vi de større børn i at kunne kommunikere med de yngre børn, via et fælles sprog.

I læselegen benytter vi i længere perioder de samme temaer og konkrete. Vi taler om bogen, bruger konkrete og inddrager barnet i alle elementer af bog, materialer, og leger bogens tema, hvor vi f.eks. bevæger os som de ting vi har oplevet i bogen.

Vi arbejder med bøger der indeholder en bestemt gennemgående figur fx "Den lille røde trolde". Bogen tager forskellige temaer op, og i arbejdet med bøger som denne hænger vi trolde op forskellige steder, så kan vi tale videre om troldens eventyr og humør. Hænger der en trolde i garderoben, kan vi hvis barnet er ked af det ved aflevering, tale om trolde der også har været ked af det. Vi kan tage trolde med os, og bruge den som overgangsobjekt fra én situation til en anden. Rytmen har stor betydning for den sproglige og motoriske udvikling.

Rytmen i sange, fagter, remser og sanglege understøtter sprogets og sætningernes rytme, så lyde og varianter af sproget tydeliggøres. Igennem dagen, synger vi som optakt til aktiviteter, som afslutninger og ofte i rutinesituationer som bleskift, eller i garderoben.

### **Børnehave:**

Sproget er en central del af barnets udvikling. Dels har vi sproggrupper, og dels understøtter vi på forskellige måder barnets deltagelse i sprogudvikling. Vi arbejder i mindre grupper, som understøtter barnets mulighed for at øve sig i sproget. I små grupper får vi opfanget de børn, som er tavse og generte for får kommunikeret med dem. Vi laver LæseLeg (hvor vi læser små historier og stiller spørgsmål og laver kreative ting: klipper og tegner). Vi har sproggrupper for at hjælpe børn som er lidt sprogfattige. Vi sætter ord på hvad vi gør i hverdagen. Vi fører samtaler under måltidet, ved puslebordet, i garderoben, når vi vasker hænder. Vi lærer rim, remser og sange med børnene. Vi spiller spil med børnene (vendespil, Vildkatten m.v.)

Vi har bøger i øjenhøjde så børnene selv kan tage bøger ned og kigge i dem, samt kan invitere de voksne til at læse historier sammen med dem. Vi synger og laver sanglege

Vi følger årets traditioner, såsom; fastelavn, påske, høstfest, halloween og jul. Vi taler om hvorfor man fejrer disse højtider, og laver varierende kreative udfoldelser som tematisk afsæt. Dette kan eksempelvis være; papirklip, tegninger, dukketeater, synge sange mv.

Vi giver børnene mulighed for at kunne udtrykke sig selv gennem forskellige materialer – eksempelvis tegneredskaber, maling, vandfarver, klippe/klistre, perler, kinetisk sand, mudder, sand og jord mv.

Vi er i udvikling omkring vores pædagogiske arbejde med at skabe en klarere struktur vha. en større grad af visualisering af vores arbejde. På flere stuer er der etableret tavler, hvor vi vha. piktogrammer fortæller hvilken gruppe barnet skal være i den pågældende dag m.v., for netop at skabe vedholdenhed og sørger herigennem for at skabe en fast struktur.

Som en del af arbejdet med Hjernen og Hjertet, arbejder vi opfølgende med børnenes sproglige kompetencer og er i tæt dialog med forældrene om samme.

---

## Krop, sanser og bevægelse



”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43***

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

### Vuggestue:

Børn er i verden gennem kroppen, og skal støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse- lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale motiverer børnene til at bevæge sig ved selv at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Når vi arbejder med krop, sanser og bevægelse tager det udgangspunkt i det tema vi i den givne periode arbejder med. I alle temaer, er kroppen og sanserne det bæ-

rende grundlag for aktiviteten. Gennem krop, sanser og bevægelse bliver aktiviteterne udfærdiget. Vi sikrer, at alle børn kan deltage i aktiviteter og i når vi tilrettelægger vores temaer ud fra noget der er i bevægelse, kan f.eks. temaet "efterårets farver" sikre, at de større børn kan klistre blade på papir, og de mindre børn lege med, og røre ved blade. Æbler kan samles, tygges på og duftes til – eller trilles med.

Når det lille barn skal lære at kravle, gå, løbe og holde balancen, understøtter vi barnet, og sikrer at det ikke kommer til skade. Samtidigt er vi opmærksomme på, at børn øver sig, falder og rejser sig igen. På vej mod en krop der er i sikker bevægelse og som sikrer barnet en farbar vej, er vi klar til at trøste og puste på skrammer, men ved også, at der på vejen opstår "kompetenceskrammer"

Eks. Vi er udenfor i en mindre gruppe, og arbejder med temaet "efterår." i igangsætter en leg med blade udenfor, hvor både børn og voksne er nede på alle fire. Det pædagogiske personale er i øjenhøjde med børnene. I legen kaster vi alle blade op i luften og forsøger at fange dem igen. Børnene oplever glæde og nysgerrighed i aktiviteten og hopper efter blade, undersøger bladene, kravler rundt i bladene.

Eks. Massage med stille musik i baggrunden der indikerer at nu skal vi have en stille aktivitet. Vi laver blid fodmassage hvor børnene ligger på ryggen og slapper af. Vi taler med lav stemme, og guider børnene ind i en følelse af kropslig ro. Børnene følger med i hvad vi laver og gør, og det foregår i deres eget tempo. I aktiviteten giver børnene både hinanden og det pædagogiske personale massage med bolde, børster og fjer. Børnene er så fortrolige med aktiviteten, at når personalet begynder at finde tingene frem, tager de med det samme strømperne af, og lægger sig på måtterne.

### **Børnehave:**

Børn er oftest i bevægelse. Gennem bevægelse stimulerer barnets sanser og barnet lærer sin krop at kende gennem bevægelsen. Vi giver barnet mulighed for at udvikle hhv. grov og finmotoriske kompetencer. Vi igangsætter forskellige aktiviteter, hvor barnet får mulighed for at udfolde sig med musik og bevægelse. Dette kan være sig musikinstrumenter eller dans til musik. Vi arbejder med sund mad og forsøger at skabe interesse for samme. Vi giver barnet et kendskab til hygiejne og arbejder med barnets evne til at tage tøj af og på, lyne lynlåse, knappe knapper m.v.

Vi veksler mellem fri leg og mere voksenstyret leg, som stiller krav til konkrete færdigheder m.v. Vi veksler mellem fin- og grovmotoriske øvelser og krav, og er opmærksomme på, at vi voksne skal gå forrest og vise, at vi også kan lide at bruge vores krop.

Om efteråret har vi et motionsløb, vi går på æggejagt til påske, og nissehuejagt til jul.

Vi har puderum med gynger, madrasser og bolde og en legeplads med varieret terræn. Vi giver børnene mulighed for at styrke og udforske deres krop ved eksempelvis at cykle ned ad bakker udenfor, ved at gynge, ligge i hængekøjerne, gå rundt på balancebanen, grave i sandkassen. Derudover etablerer vi rum, med yoga/mindfulness, og snakker om kroppens forskellige dele og hvad man kan bruge dem til. Vi giver hinanden massage med hænderne, bolde og lign. Men vi leger også vilde lege – eksempelvis på vores ture ud af huset, hvor børnene bliver udfordret af det varierende terræn, ved at løbe og kravle over nedfaldne buske, træer m.v.

Vi leger med bolde, ærteposer m.v., og støtter børnene når de initierer en motorikbane på stuen med borde og stole. Vi arbejder med forskellige materialer og mærker efter når noget er koldt, varmt, hårdt, blødt, klistret m.v. Vi arbejder med børnenes sanser i form af følekasser, smagsoplevelser m.v.

Som en del af arbejdet med Hjernen og Hjertet, arbejder vi opfølgende med børnenes motoriske kompetencer og er i tæt dialog med forældrene om samme.

---

## Natur, udeliv og science

”Naturopplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45***



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.



2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

## Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

### Vuggestue:

Børn er ikke styret af et behov for målrettet viden og information, men styret af nysgerrigheden til at opleve og undersøge verden helt konkret. Det er de voksnes ansvar at iscenesætte rammer, der kan fordre opmærksomhed, aktiv sansning, undersøgelser og eksperimenter, så børnene kan udvikle deres lege verden selv. Naturen giver gode muligheder for at udforske de kropslige saner: iagttage, undersøge, eksperimenter og øve sig.

Science i vuggestuen er aktiv inddragelse med henblik på at give børn en forståelse for dyr og planter, kemi og fysik, lys, vand magnetisme osv. her er det vigtigt at give den faktiske information, faglige fakta, om emnet. F.eks. at bænkebidderen lever i gamle fugtige træstykker gerne under barken, og under sten og ruller sig sammen når den bliver bange - den kan blive over 5 år gamle.

I arbejdet med natur, udeliv og science har det betydning, at den voksne viser entusiasme når forsøg og opsporing af ting i naturen finder sted. Børnene smittes og viser begejstring, når der arbejdes med farveblanding, melklister og når der findes en snegl på vejen, som alle kan snakke om, røre ved og følge når den bevæger sig med hovedet ud af sneglehuset.

### Børnehave:

Vi følger årets gang qua de fire årstider. Her taler vi om hvad den enkelte årstid repræsenterer i forhold til vejret, synlige tegn på planter og anden vegetation, hvad laver dyrene nu, synger sange og på anden vis følger op på den øjeblikkelige årstid. Vi går ture i nærområdet og taler om og ser på naturen i sin helhed. Vi er så heldige at være omgivet af mangfoldig natur, og der er masser af dyreliv, som børnene gerne vil følge med i. For at markere årstidernes skiften, sæsonens afgrøder m.v. arrangerer vi bl.a. en høstfest i september måned. Ved denne lejlighed høster vi husets egne æbler, laver most, æblegrød mv. Alt dette inddrages børnene i.

Vi vil gerne deltage i forløb som affaldsindsamling og Krible-Krable uger, for på denne vis, at skabe en bevidsthed om skrald, forurening og klima, samt at komme tættere på dyrene, og undersøge dyrelivet med forstørrelsesglas m.v. Men vi er opmærksomme på at skabe glæde hos børnene når de eksempelvis finder en regnorm, ved at fortælle om dette sælsomme dyr og støtte op omkring at finde andre dyr. Vi kigger efter dyr under stenene, vi lægger os på græsset og kigger på skyerne, som flytter sig, og snakker om vejret, og naturkræfter – hvad sker der fx når det er blæsevej, og hvorfor det er svært at flyve med drage når det er vindstille.

Natur, udeliv og science, handler meget om, at den voksne viser glæde og engagement ved at være ude i naturen i al slags vejr, og vise børnene hvordan naturen kan give anledning til leg og fordybelse. Naturen kender ingen grænser. Den er foranderlig fra dag til dag og der opstår hele tiden nye muligheder. Vi skal gøre det, opleve det og vise vejen for børnene, så de lærer den glæde, der er ved de udendørs forandringer. Børnene skal mærke fællesskabet i naturen, men også mærke det på egen krop.

Vi laver bål og mad over bål med børnene – hvordan tænder man ild og hvordan agerer man om et tændt bål.

Vi planter blomster udenfor med børnene og børnene er med til at vande blomsterne, for på denne måde at være med til at se noget gro og dermed kan følge udviklingen – nogle gange fra spire til færdig blomst.

---

## Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47***



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

### **Vuggestue:**

I vuggestuen støtter vi børnene i deres æstetiske udtryk og udvikling; dette bl.a. ved at give dem kendskab til forskellige materialer og redskaber. At fordybe sig i en leg eller i en aktivitet er en god mulighed for også at fordybe sig i sig selv og i andre.

I vuggestuen fejrer og festligholder vi alle danske traditioner som fastelavn, påske og jul, uanset kultur eller religion. Vi laver kreative ting, der giver barnet mulighed for at mærke og sanse højtider. Vi klistrer, bager, laver småkager og juledekorationer til jul. Vi er ikke optaget af produktet, men lader barnet få sine hænder i materialerne og kigger på hinandens ting. Til jul inviterer vi forældre på besøg til hygge i de rammer, som er børnenes i hverdagen.

Til fastelavn maler vi katte med fingermaling, vi klæder os ud. Både børn og voksne og slår katten af tønden, både i naturen og i institutionen. For at gøre børnenes kreationer betydningsfulde, hænger vi dem op, og lader barnet udfolde sin intention med billede eller maleri. I tegning om maling med børn, er det at gå på opdagelse i barnets fantasi og intention med billedet af stor betydning for barnet, i dets forståelse af sig selv og sin kunnen.

Biblioteket er en fast aktivitet om vinteren. Her leger vi med dukketeater, ser film på det store lærred og kigger i bøger. At komme ud, og besøge andre miljøer anser vi for vigtigt i forhold til den dannelse der ligger i at besøge andre miljøer.

I arbejdet hen imod en bæredygtig daginstitution køber vi vores nye legetøj med henblik på at kunne anvendes til mange forskellig slags lege og bruges skabende, så børnene ikke fastlåses, men bruger deres fantasi i samvær med andre børn. Legetøjet skal kunne bruges i fælleslege, så vi styrker fællesskabet. Vores legetøj er så vidt muligt lavet af naturmaterialer.

## **Børnehaven:**

Vi skaber læringsmiljøer som giver barnet mulighed for at udvikle sin forståelse og kulturelle udtryksform, samt udvikle sin fantasi og kreativitet.

Børnene leger med hinanden uanset forskelligheder (nationalitet, kultur, køn & sprog) og italesætter det positive i, at vi alle er forskellige.

Vi holder forældre juleklip hvert år, hvor forældrene hjælper børnene med at klippe julepynt som de hænger på børnehavens juletræ. Derudover holder vi julefrokost for børnene. Alle børn har en ret med til fællesbuffet. Inden der spises julefrokost er børnene ude og finde julemanden, som plejer at have en lille snack med til børnene.

Vi klipper, klistrer, maler m.m. og pynter børnehaven op med børnenes kreationer. Børnene får deres kunst med hjem, så de ligeledes kan indgå i en dialog med forældrene om disse. Vi giver vores børn mulighed for at kunne udtrykke sig selv gennem forskellige materialer. Dette kunne fx være tegneredskaber, maling, vandfarver, klippe/klistre, perler, kinetisk sand, mudder, sand, jord mv.

Vi går i kirke til jul og høre juleevangeliet og synger julesange. Hvert år i efteråret, bliver vi inviteret ned i kulturhuset og se teater.

Vi holder fødselsdag for børnene og synger fødselsdagssang.

Vi har udklædningstøj og holder fastelavn. Børnene kan komme klædt ud hvis de vil, de får fastelavns boller og slår katten af tønden. I ugerne op til laver vi forskelligt pynt i forskelligt materiale som pynter børnehaven.

Vi danser til musik eller slapper af til mindfulness-musik.

Vi inddrager den digitale teknologi i vores hverdag og vi arbejder med forskellige kulturer og etniciteter i hverdagslivet.

Vi har en anerkendende tilgang til at imødekomme børnenes tilgang til deres køn. Uanset om vi har lavet kønsopdelte aktiviteter eller blandede, så bliver det altid gjort med et pædagogisk fagligt afsæt.

# Evalueringskultur



## Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi arbejder med aktionslæring med afsæt i et filmet/case dilemma el undren i den pædagogiske praksis. Efterfølgende arbejdes der med afsæt i de styrkede læreplaner; spørgende refleksioner omkring, børneperspektiver, børnefællesskaber, børn i udsatte positioner og børnesyn. Målet er at styrke og højne kvaliteten i kerneopgaven med øje for den hele tiden foranderlige pædagogiske hverdag.



DAGINSTITUTION MUNKERBO, EFTELHÅRET 2020.

TEMA:

Dato:

Hvor lå fokus fra start?

Heim har taget initiativ til aktiviteten? Var den styret af børn eller voksne?

Hvilken gruppe af børn deltog i aktiviteten – herunder hvor mange?

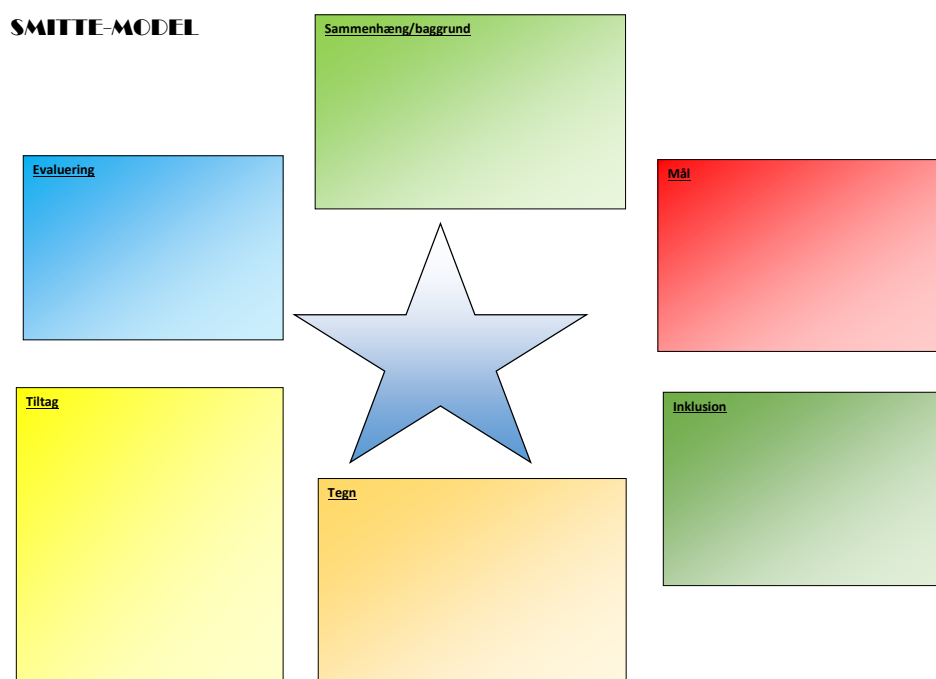
Evaluering og øvrige refleksioner mht afsæt i **Læreplanstemaerne** og **Det Pædagogiske Grundlag**

<b>Læreplanstemaer som har været i spil:</b>	<b>Grundlagslementer i spil:</b>
<input type="checkbox"/> Altidlig personlig udvikling	<input type="checkbox"/> Leg
<input type="checkbox"/> Social udvikling	<input type="checkbox"/> Dannelse og børneperspektiv
<input type="checkbox"/> Kommunikation og sprog	<input type="checkbox"/> Børnesyn
<input type="checkbox"/> Krop, sanser og bevægelse	<input type="checkbox"/> Sammenhænge
<input type="checkbox"/> Natur, udeliv og science	<input type="checkbox"/> Børn i udsatte positioner
<input type="checkbox"/> Kultur, æstetik og fællesskab	<input type="checkbox"/> Forældresamarbejde
	<input type="checkbox"/> Pædagogisk læringsmiljø
	<input type="checkbox"/> Børnefællesskaber
	<input type="checkbox"/> Læring

Har fokus ændret sig undervejs – hvorfor/hvordan?

Hvad siger/vises/udtrykker børnene i forhold til aktiviteten? – og hvordan har jeg indsamlet denne viden?

Vi arbejder med SMITTE-modellen som et pædagogisk redskab og refleksionsmodel, der hjælper os til at kvalitetssikre det pædagogiske arbejde. Vi kommer i SMITTEN rundt om de styrkede læreplaner.



I forbindelse med vores aktiviteter arbejder vi løbende på at udvikle vores inddragelse af De Styrkede Pædagogiske læreplaner i praksis. Vi dokumenterer vores pædagogiske hverdag ved at integrere Den Styrkede Pædagogiske Læreplan ved konkrete aktiviteter samt på AULA. AULA er medarbejdernes kommunikation forum med forældrene, hvor forældrene via opslag fra medarbejderne får til sendt dokumentation.

---

### Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

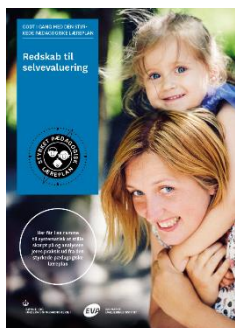
At skabe en forankret evalueringskultur er et større stykke arbejde, og tager tid. Men samtidig har det vist, at hvis arbejdet er målrettet med aktionslæring og SMITTE som afsæt, er det rent faktisk muligt at skabe en spirende evalueringskultur som smitter af på den pædagogiske praksis.

De pædagogiske ledere deltager på stuemøder for at sikre vi hele året arbejder med vores evalueringskultur.

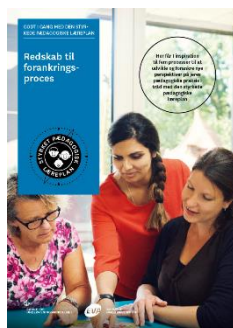


# Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på [www.emu.dk/dagtilbuds](http://www.emu.dk/dagtilbuds)



**Redskab til selvevaluering** er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.



**Redskab til forankringsproces** indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.



**Film** introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.



**Forskellige tematiske materialer** dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på [www.emu.dk/dagtilbud](http://www.emu.dk/dagtilbud)



[Pædagogisk læreplan](#)

© 2019  
Danmarks Evalueringsinstitut og  
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC



BØRNE- OG  
UNDERVISNINGSMINISTERIET